ที่ ปน ๐๐๒๓.๔/ว ๑๖๒๒๒

ศาลากลางจังหวัดปัตตานี
ถนนเดชา ปน ๙๔๐๐๐

๑ สิงหาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ความหมายของมาตรา ๕(๔) แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘

เรียน นายอำเภอ ทุกอำเภอ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัตตานี นายกเทศมนตรีเมืองปัตตานีและนายกเทศมนตรีเมืองตะลุบัน

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๘๑๒/ ว ๑๕๐๗ ลงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘ จำนวน ๑ ฉบับ

ด้วยจังหวัดได้รับแจ้งจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ว่า สำนักงาน ก.พ.ร. ได้แจ้งให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบถึงวินิจฉัยตีความเกี่ยวกับการอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๕(๔) แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ.๒๕๕๘ ของคณะกรรมการกฤษฎีกา(คณะพิเศษ) จึงขอให้แจ้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบและถือเป็นแนวทางปฏิบัติ รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อทราบและถือปฏิบัติ สำหรับอำเภอให้แจ้งเทศบาลตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลทราบและถือปฏิบัติด้วย

ขอแสดงความนับถือ

ว่าที่ ร.ต.
(สมโภชน์ สุวรรณรัตน์)
รองผู้ว่าราชการจังหวัด รักษาราชการแทน
ผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี

สำนักงานส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นจังหวัด
กลุ่มงานกฎหมายระเบียบและเรื่องร้องทุกข์
โทร ๐-๗๓๓๔-๙๕๑๙ , ๐-๗๓๓๓-๖๐๔๔
มท. ๗๔๓๒ ต่อ ๑๐๕-๑๐๖ โทรสาร ๐-๗๓๓๓-๖๕๘๑

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๘๑๒/ว๑๕๐๗

สถจ. ปัตตานี
รับที่ 7934
วันที่ 22 ก.ค. 2558
เวลา 9.30 น.

☐ ง.บก
☐ ก.มบ.
☐ ก.พล.
☑ ก.กร
☐ ก.งบ.

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
ถนนนครราชสีมา เขตดุสิต
กรุงเทพฯ ๑๐๓๐๐

๑๕ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ความหมายของมาตรา ๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

เรียน ผู้ว่าราชการจังหวัด ทุกจังหวัด

สิ่งที่ส่งมาด้วย สำเนาหนังสือสำนักงาน ก.พ.ร. ด่วนที่สุด ที่ นร ๑๒๐๖/๒๙๑ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘ จำนวน ๑ ฉบับ

ตามที่ได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ (ประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๒ ตอนที่ ๔ ก วันที่ ๒๒ มกราคม ๒๕๕๘) โดยตามมาตรา ๒ แห่งพระราชบัญญัติฯ ดังกล่าว กำหนดให้มีผลบังคับใช้เมื่อพ้นกำหนด ๑๘๐ วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษา โดยที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้มีหนังสือแจ้งขอความร่วมมือมายังจังหวัดเพื่อดำเนินการเกี่ยวกับการจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาอย่างต่อเนื่อง ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

สำนักงาน ก.พ.ร. ได้แจ้งให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นทราบถึงคำวินิจฉัยตีความเกี่ยวกับการอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามมาตรา ๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) รายละเอียดตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ และขอความร่วมมือจังหวัดแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ได้ทราบและถือปฏิบัติต่อไปด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(นายสมดี คชายั่งยืน)
รองอธิบดี ปฏิบัติราชการแทน
อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
โทร ๐-๒๒๔๑-๙๐๑๓
โทรสาร ๐-๒๒๔๓-๓๔๕๓

ด่วนที่สุด

ที่ นร ๑๒๐๖/๒๙๑

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น
เลขรับ 43998
วันที่ 13 ก.ค. 2558

สำนักงาน ก.พ.ร.
ถนนพิษณุโลก กทม. ๑๐๓๐๐

๑๐ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์แจ้งเวียน ความหมายของมาตรา ๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น

สิ่งที่ส่งมาด้วย ภาพถ่ายหนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ที่ นร ๐๙๐๑.๑/๕๐๗ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๘

โดยที่มาตรา ๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้กำหนดให้พระราชบัญญัติฉบับนี้ไม่ใช้บังคับแก่การอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม แต่โดยที่มีหลายหน่วยงานขอทราบความหมายกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหมายความถึงกฎหมายฉบับใด สำนักงาน ก.พ.ร. จึงได้หารือประเด็นดังกล่าวต่อสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งเป็นผู้มีอำนาจตีความวินิจฉัย นั้น

บัดนี้ สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้วินิจฉัยตีความเกี่ยวกับการอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ และสำนักงาน ก.พ.ร. ได้จัดทำหนังสือซักซ้อมความเข้าใจเกี่ยวกับความหมายของมาตรา ๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ (รายละเอียดปรากฏตามสิ่งที่ส่งมาด้วย) และขอความอนุเคราะห์ท่านแจ้งให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทราบด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไปด้วย จะขอบคุณยิ่ง

กลุ่มพัฒนาระบบบริหาร
เลขที่ ๗๘๗
วันที่ ๑๓ ก.ค. ๒๕๕๘
เวลา ๐๖.๐๕ น. ฤกษ์ดี

ขอแสดงความนับถือ

(นายพงษ์อาจ ตรีกิจวัฒนากุล)
รองเลขาธิการ ก.พ.ร.
ปฏิบัติราชการแทนเลขาธิการ ก.พ.ร.

กองกฎหมายและระเบียบราชการ
โทร. ๐ ๒๓๕๖ ๙๙๙๙ ต่อ ๘๙๓๐
โทรสาร ๐ ๒๒๘๑ ๘๒๓๐

รับที่ 06361
วันที่ 25 มิ.ย. 2558
เวลา

ที่ นร ๐๙๐๑.๓/๕๐๗

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
๑ ถนนพระอาทิตย์ เขตพระนคร
กรุงเทพฯ ๑๐๒๐๐

สำนักงานเลขาธิ
รับที่ 3767
วันที่ 26 มิ.ย. 25

๒๖ มิถุนายน ๒๕๕๘

เรื่อง ขอหารือการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

กองกฎหมายบุคคลระเบียบราช
รับที่ 14-0
วันที่ 20 มิ.ย. 2558

เรียน เลขาธิการ ก.พ.ร.

อ้างถึง หนังสือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๙๐๑.๑/ป ๓๗๕ ลงวันที่ ๑ พฤษภาคม ๒๕๕๘

สิ่งที่ส่งมาด้วย บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา เรื่อง การอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

ตามที่สำนักงาน ก.พ.ร. ได้ขอหารือปัญหาข้อกฎหมายเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้ขอให้สำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงาน ก.พ.ร.) และกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมป่าไม้ และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) แต่งตั้งผู้แทนไปชี้แจงข้อเท็จจริง นั้น

บัดนี้ คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้พิจารณาข้อหารือดังกล่าวและมีความเห็นปรากฏตามบันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาที่ได้ส่งมาด้วยนี้ อนึ่ง สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาได้แจ้งผลการพิจารณาไปยังสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเพื่อทราบตามระเบียบด้วยแล้ว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(นายดิสทัต โหตระกิตย์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

ฝ่ายพัฒนากฎหมาย
โทร. ๐ ๒๒๘๐ ๐๗๙๗-๘ ต่อ ๔๙๙๘ (นายจุมพลฯ)
โทรสาร ๐ ๒๒๘๒ ๒๒๗๒
www.krisdika.go.th
www.lawreform.go.th

บันทึกสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
เรื่อง การอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวก
ในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘

สำนักงาน ก.พ.ร. ได้มีหนังสือ ที่ นร ๑๒๐๖/๘๑ ลงวันที่ ๑๒ มีนาคม ๒๕๕๘ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา สรุปความได้ว่า โดยที่คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ (ก.พ.ร.) มีหน้าที่ในการตรวจสอบขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตที่ระบุไว้ในคู่มือสำหรับประชาชนซึ่งส่วนราชการจะต้องจัดทำขึ้นตามมาตรา ๗ แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ในการนี้ สำนักงาน ก.พ.ร. ได้แจ้งรายละเอียดของพระราชบัญญัติดังกล่าวเพื่อให้ส่วนราชการทราบและเตรียมความพร้อมในการดำเนินการตามกฎหมาย ต่อมา กรมป่าไม้ได้มีหนังสือ ด่วนที่สุด ที่ ทส ๑๖๐๙.๒/๓๖๑๗ ลงวันที่ ๓ มีนาคม ๒๕๕๘ ถึงสำนักงาน ก.พ.ร. แจ้งว่า กรมป่าไม้เป็นหน่วยงานที่มีภารกิจเกี่ยวกับการออกใบอนุญาต การอนุมัติ การจดทะเบียน การขึ้นทะเบียน การรับแจ้ง ตามกฎหมายที่อยู่ในความรับผิดชอบซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กรมป่าไม้ได้พิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกฯ ที่บัญญัติว่าพระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่การอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว เห็นว่ามีปัญหาการใช้และการตีความบทบัญญัติตามมาตรา ๕ (๔) และขอให้สำนักงาน ก.พ.ร. นำประเด็นนี้หารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาซึ่งสำนักงาน ก.พ.ร. พิจารณาแล้ว เห็นว่าปัญหาตามมาตรา ๕ (๔) ดังกล่าวยังไม่ได้ข้อยุติ เนื่องจากหน่วยงานผู้อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายมีความเห็นในประเด็นดังกล่าวแยกเป็นสองฝ่าย ดังนี้

ฝ่ายที่หนึ่ง เห็นว่า โดยที่มาตรา ๕ (๔) มิได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าการอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนใดที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกฯ ดังนั้น การอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งฉบับ จึงไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกฯ และผู้อนุญาตมิต้องจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนแต่อย่างใด

ฝ่ายที่สอง เห็นว่า แม้ว่ามาตรา ๕ (๔) มิได้ระบุชัดเจนว่าการอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในขั้นตอนใดจะไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกฯ แต่เมื่อพิจารณาจากเจตนารมณ์ของกฎหมายที่มุ่งประสงค์ให้ส่วนราชการต้องจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ประชาชน ประกอบกับการอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีทั้งกรณีการดำเนินการในขั้นตอนที่สามารถกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนได้ และขั้นตอนที่ไม่สามารถกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการที่ชัดเจนได้ จึงเห็นว่า กรณีที่จะไม่อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติ

ส่งพร้อมหนังสือ ที่ นร ๐๙๐๑.๑/๕๐๖ ลงวันที่ ๒๒ มิถุนายน ๒๕๕๘ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกามีถึงสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี

การอำนวยความสะดวกฯ เป็นกรณีการดำเนินการในขั้นตอนที่ไม่สามารถกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจนได้

สำนักงาน ก.พ.ร. จึงขอหารือสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาใน ๓ ประเด็น ดังนี้

๑. กฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ตามบทบัญญัติมาตรา ๔ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกฯ ได้แก่กฎหมายฉบับใดบ้าง

๒. การอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมซึ่งมาตรา ๔ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกฯ บัญญัติมิให้อยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติฯ หมายความถึงการดำเนินการอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทุกขั้นตอนการดำเนินการ ใช่หรือไม่

๓. หากมิใช่กรณีตามข้อ ๒ "การอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม" ตามความในมาตรา ๔ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกฯ มีความหมายแค่ไหน เพียงใด

คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) ได้พิจารณาข้อหารือของสำนักงาน ก.พ.ร. โดยมีผู้แทนสำนักนายกรัฐมนตรี (สำนักงาน ก.พ.ร.) และผู้แทนกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สำนักงานปลัดกระทรวง กรมป่าไม้ และสำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม) เป็นผู้ชี้แจงข้อเท็จจริงแล้ว เห็นว่ามีประเด็นที่จะต้องพิจารณา ๒ ประเด็น และมีความเห็นในแต่ละประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง กฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๔ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ ได้แก่กฎหมายฉบับใดบ้าง นั้น เห็นว่า การจะให้ความเห็นในประเด็นนี้จะต้องพิจารณาจากเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกฯ ซึ่งปรากฏในหมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติ[๑] ว่าปัจจุบันกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการอนุญาตบางฉบับไม่ได้กำหนดระยะเวลา เอกสารและหลักฐานที่จำเป็น รวมถึงขั้นตอนในการพิจารณาไว้ ทำให้เป็นอุปสรรคต่อประชาชนในการยื่นคำขออนุญาตดำเนินการต่าง ๆ จึงควรมีกฎหมายกลางที่กำหนดขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาต ซึ่งจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน โดยพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้กำหนดหลักการสำคัญในมาตรา ๓[๒] ให้บรรดาการอนุญาต การจดทะเบียนหรือการแจ้งที่มีกฎหมายหรือกฎกำหนดไว้

---

[๑] หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่ปัจจุบันมีกฎหมายว่าด้วยการอนุญาตจำนวนมาก การประกอบกิจการของประชาชนจะต้องขออนุญาตจากส่วนราชการหลายแห่ง อีกทั้งกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการการอนุญาตบางฉบับไม่ได้กำหนดระยะเวลา เอกสารและหลักฐานที่จำเป็น รวมถึงขั้นตอนในการพิจารณาไว้ ทำให้เป็นอุปสรรคต่อประชาชนในการยื่นคำขออนุญาตดำเนินการต่าง ๆ ดังนั้น เพื่อให้มีกฎหมายกลางที่จะกำหนดขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาต และมีการจัดตั้งศูนย์บริการร่วมเพื่อรับคำร้องและศูนย์รับคำขออนุญาต ณ จุดเดียว เพื่อให้ข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับการขออนุญาตซึ่งจะเป็นการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

[๒] มาตรา ๓ พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับกับบรรดาการอนุญาต การจดทะเบียนหรือการแจ้งที่มีกฎหมายหรือกฎกำหนดให้ต้องขออนุญาต จดทะเบียน หรือแจ้ง ก่อนจะดำเนินการใด

บทบัญญัติของกฎหมายหรือกฎใดขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

จะต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ และมาตรา ๗[๓] ได้กำหนดมาตรการในการดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกฎหมายโดยให้ผู้อนุญาตจะต้องจัดทำคู่มือสำหรับประชาชน ซึ่งต้องมีการระบุขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาต หลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข รวมทั้งรายการเอกสารหรือหลักฐานในการยื่นคำขอ เพื่อให้ประชาชนได้ทราบข้อมูลที่ครบถ้วนถูกต้อง ดังนั้น การดำเนินการใด ๆ ที่มีกฎหมายหรือกฎกำหนดให้ประชาชนที่ประสงค์จะดำเนินการในเรื่องนั้นต้องขออนุญาต จดทะเบียน หรือแจ้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องย่อมมีหน้าที่ในการจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนตามที่กฎหมายกำหนด การที่มาตรา ๕[๔] แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกฯ กำหนดข้อยกเว้นการใช้บังคับกฎหมายกับบางหน่วยงานหรือกับการดำเนินการในบางกิจการ เช่น รัฐสภาและคณะรัฐมนตรี หรือการพิจารณาพิพากษาคดีของศาล นั้น เนื่องจากการใช้อำนาจของหน่วยงานหรือการดำเนินการในกิจการดังกล่าว มีลักษณะพิเศษหรือลักษณะเฉพาะที่ไม่อาจจะปฏิบัติให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกฯ ได้ ดังนั้น การตีความข้อยกเว้นตามมาตรา ๕ จึงต้องสอดคล้องกับเจตนารมณ์แห่งพระราชบัญญัตินี้ด้วย

สำหรับปัญหาว่ากฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกฯ ได้แก่กฎหมายฉบับใดบ้างนั้น เห็นว่า กฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ไม่ตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติฉบับนี้ มิได้หมายความถึงกฎหมายฉบับใดฉบับหนึ่งเป็นการเฉพาะ แต่หมายถึงบทบัญญัติของกฎหมายที่ต้องมีเนื้อหาทั้งในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและเรื่องสิ่งแวดล้อมโดยมิใช่มีเฉพาะแต่เพียงเรื่องหนึ่งเรื่องใดเท่านั้น เช่น พระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๔ พระราชบัญญัติป่าสงวนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๐๗ พระราชบัญญัติแร่ พ.ศ. ๒๕๑๐ พระราชบัญญัติปิโตรเลียม พ.ศ. ๒๕๑๔ พระราชบัญญัติน้ำบาดาล พ.ศ. ๒๕๒๐ พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๓๕ พระราชบัญญัติการประมง พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นต้น ซึ่งในกฎหมายฉบับหนึ่ง ๆ ดังกล่าวอาจมีบทบัญญัติที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวกับทั้งทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และบทบัญญัติ

---

[๓] มาตรา ๗ ในกรณีที่มีกฎหมายกำหนดให้การกระทำใดจะต้องได้รับอนุญาต ผู้อนุญาตจะต้องจัดทำคู่มือสำหรับประชาชน ซึ่งอย่างน้อยต้องประกอบด้วย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข (ถ้ามี) ในการยื่นคำขอ ขั้นตอนและระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตและรายการเอกสารหรือหลักฐานที่ผู้ขออนุญาตจะต้องยื่นมาพร้อมกับคำขอ และจะกำหนดให้ยื่นคำขอผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์แทนการมายื่นคำขอด้วยตนเองก็ได้

ฯลฯ ฯลฯ

[๔] มาตรา ๕ พระราชบัญญัตินี้มิให้ใช้บังคับแก่

(๑) รัฐสภาและคณะรัฐมนตรี

(๒) การพิจารณาพิพากษาคดีของศาลและการดำเนินงานของเจ้าหน้าที่ในกระบวนการพิจารณาคดี การบังคับคดี และการวางทรัพย์

(๓) การดำเนินงานตามกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

(๔) การอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๕) การอนุญาตที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการทางทหารด้านยุทธการ รวมทั้งตามกฎหมายเกี่ยวกับการควบคุมยุทธภัณฑ์ และกฎหมายว่าด้วยโรงงานผลิตอาวุธของเอกชน

การยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้บังคับแก่การดำเนินกิจการใดหรือกับหน่วยงานใดนอกจากที่กำหนดไว้ในวรรคหนึ่ง ให้ตราเป็นพระราชกฤษฎีกา

ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว เช่น มาตรา ๓๑[๕] แห่งพระราชบัญญัติป่าไม้ พุทธศักราช ๒๔๘๔ อันเป็นบทบัญญัติเกี่ยวกับการทำไม้หรือเผาไม้หวงห้าม ซึ่งเป็นทั้งเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและเรื่องสิ่งแวดล้อม ส่วนมาตรา ๒๙[๖] เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับการเก็บหาของป่าหวงห้าม ซึ่งเป็นเรื่องทรัพยากรธรรมชาติ และมาตรา ๔๓[๗] เป็นบทบัญญัติที่เกี่ยวกับอำนาจของรัฐมนตรีในการกำหนดเขตควบคุมไม้ไหลลอย ซึ่งไม่เกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติหรือสิ่งแวดล้อมแต่อย่างใด

ประเด็นที่สอง การอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับมาตรา ๕ (๔) แห่งพระราชบัญญัติการกำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘ หมายถึงการดำเนินการอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในทุกขั้นตอน ใช่หรือไม่ นั้น เห็นว่า เมื่อได้ให้ความเห็นในประเด็นที่หนึ่งแล้วว่า การตีความข้อยกเว้นไม่ให้นำบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้มาใช้กับกรณีใดนั้นต้องเป็นไปโดยสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย ประกอบกับเมื่อได้พิจารณากฎหมายที่มีบทบัญญัติในเรื่องทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันแล้ว จะพบว่ามีกฎหมายบางฉบับที่กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาอนุญาตอย่างชัดเจนไว้ เช่น กรณีการขออนุญาตผลิตหรือขยายการผลิตพลังงานควบคุมตามมาตรา ๒๗[๘] แห่งพระราชบัญญัติการพัฒนาและส่งเสริมพลังงาน

---

[๕] มาตรา ๑๑ ผู้ใดทำไม้ หรือเจาะ หรือสับ หรือเผา หรือทำอันตรายด้วยประการใด ๆ แก่ไม้หวงห้าม ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือได้รับสัมปทานตามความในพระราชบัญญัตินี้ และต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงหรือในการอนุญาต

การอนุญาตนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีแล้ว จะอนุญาตให้ผูกขาดโดยให้ผู้ได้รับอนุญาตเสียเงินค่าผูกขาดให้แก่รัฐบาลตามจำนวนที่รัฐมนตรีกำหนดก็ได้

การอนุญาตโดยวิธีผูกขาดหรือให้สัมปทานสำหรับการทำไม้ฟืนหรือไม้เผาถ่านไม่ว่าโดยทางตรงหรือทางอ้อม ให้กระทำได้เฉพาะในเขตป่าที่ห่างไกลและกันดาร หรือเฉพาะการทำไม้ชนิดที่มีค่าหรือหายาก

การพิจารณาคำขออนุญาตผูกขาดหรือสัมปทานตามความในวรรคก่อนให้กระทำโดยคณะกรรมการซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้ง

[๖] มาตรา ๒๙ ผู้ใดเก็บหาของป่าหวงห้ามหรือทำอันตรายด้วยประการใด ๆ แก่ของป่าหวงห้ามในป่า ต้องได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และต้องเสียค่าภาคหลวง กับทั้งต้องปฏิบัติตามข้อกำหนดในกฎกระทรวงหรือในการอนุญาต

การอนุญาตนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่เมื่อได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีแล้ว จะอนุญาตให้ผูกขาดโดยให้ผู้รับอนุญาตเสียเงินค่าผูกขาดให้แก่รัฐบาลตามจำนวนที่รัฐมนตรีกำหนดก็ได้

การอนุญาตโดยวิธีผูกขาด ให้กระทำได้เฉพาะในกรณีที่ของป่าหวงห้ามเป็นของมีค่าหรือหายากหรือเฉพาะในเขตป่าที่ห่างไกลและกันดาร หรือมีความจำเป็นในวิธีการเก็บหาอันจำต้องให้อนุญาตโดยวิธีผูกขาด

[๗] มาตรา ๔๓ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดเขตควบคุมไม้ในลำน้ำโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ภายในเขตที่รัฐมนตรีกำหนดตามความในวรรคก่อน ห้ามมิให้ผู้ที่มิใช่เจ้าของไม้หรือได้รับอำนาจจากเจ้าของไม้เก็บไม้ไหลลอย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

[๘] มาตรา ๒๗ ให้กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานพิจารณาการขอรับใบอนุญาตตามมาตรา ๒๕ ให้เสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานได้รับคำขอที่มีรายละเอียดถูกต้องและครบถ้วนตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

พ.ศ. ๒๕๓๕ ที่บัญญัติให้กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงานพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันที่ได้รับคำขอที่มีรายละเอียดถูกต้องและครบถ้วน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการพิจารณาอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมนั้นมีบางขั้นตอนบางกรณีที่สามารถกำหนดระยะเวลาในการพิจารณาดำเนินการได้

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงเห็นว่าการอนุญาตตามกฎหมายว่าด้วยทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมตามมาตรา ๕ (๔) ที่ไม่อยู่ภายใต้บังคับพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกฯ หมายถึง กรณีการอนุญาตเฉพาะขั้นตอนที่ไม่อาจกำหนดระยะเวลาดำเนินการได้เท่านั้น สำหรับการพิจารณาว่าการดำเนินการในขั้นตอนใดสามารถกำหนดระยะเวลาได้หรือไม่นั้น เป็นเรื่องที่ส่วนราชการที่มีอำนาจอนุญาตตามกฎหมายจะต้องพิจารณาตามข้อเท็จจริงแห่งกรณี โดยคำนึงถึงหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน[๙] ที่มุ่งเน้นการบริหารราชการเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนด้วย ทั้งนี้ เพื่อมิให้เกิดความสับสนในทางปฏิบัติหรือเกิดความไม่สะดวกแก่ประชาชนในการขออนุญาตตามกฎหมายดังกล่าว ก.พ.ร. ในฐานะคณะกรรมการที่มีหน้าที่ตรวจสอบการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกฯ จึงควรหารือกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อกำหนดว่าเรื่องใดที่สามารถกำหนดขั้นตอนและเวลาในการพิจารณาอนุญาตได้ แล้วนำเสนอต่อคณะรัฐมนตรีเพื่อมีมติให้หน่วยงานของรัฐจัดทำคู่มือสำหรับประชาชนในเรื่องนั้นตามแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติดังกล่าวต่อไป

อนึ่ง คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะพิเศษ) มีข้อสังเกตด้วยว่า พระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกฯ เป็นกฎหมายที่ใช้บังคับกับหน่วยงานของรัฐเพื่อให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการให้เกิดความสะดวกแก่ประชาชนผู้มาติดต่อ แม้จะไม่มีกฎหมายนี้ ก็เป็นหน้าที่ที่หน่วยงานของรัฐจะต้องดำเนินการดังกล่าวอยู่แล้ว การตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้นใช้บังคับจึงเป็นการบังคับให้หน่วยงานของรัฐต้องดำเนินการตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ในกฎหมายดังกล่าวเท่านั้น แม้จะมีการยกเว้นไม่ใช้บังคับแก่หน่วยงานหรือการดำเนินการบางเรื่อง ก็มิได้หมายความว่ากฎหมายห้ามมิให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการอำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน แต่เป็นหน้าที่ของหน่วยงานของรัฐ

---

[๙] พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. ๒๕๓๔

มาตรา ๓/๑ การบริหารราชการตามพระราชบัญญัตินี้ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ ความมีประสิทธิภาพ ความคุ้มค่าในเชิงภารกิจแห่งรัฐ การลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน การลดภารกิจและยุบเลิกหน่วยงานที่ไม่จำเป็น การกระจายภารกิจและทรัพยากรให้แก่ท้องถิ่น การกระจายอำนาจตัดสินใจ การอำนวยความสะดวก และการตอบสนองความต้องการของประชาชน ทั้งนี้ โดยมีผู้รับผิดชอบต่อผลของงาน

ฯลฯ ฯลฯ

พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. ๒๕๔๖

มาตรา ๖ การบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ได้แก่ การบริหารราชการเพื่อบรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้

(๑) เกิดประโยชน์สุขของประชาชน

(๒) เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐ

(๓) มีประสิทธิภาพและเกิดความคุ้มค่าในเชิงภารกิจของรัฐ

(๔) ไม่มีขั้นตอนการปฏิบัติงานเกินความจำเป็น

(๕) มีการปรับปรุงภารกิจของส่วนราชการให้ทันต่อสถานการณ์

(๖) ประชาชนได้รับการอำนวยความสะดวกและได้รับการตอบสนองความต้องการ

(๗) มีการประเมินผลการปฏิบัติราชการอย่างสม่ำเสมอ

ทุกหน่วยที่จะต้องดำเนินการอำนวยความสะดวกให้เกิดขึ้นแก่ผู้มาติดต่อในทุกเรื่องที่สามารถทำได้ โดยคำนึงถึงแนวทางที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกฯ จึงขอความร่วมมือสำนักงาน ก.พ.ร. จะทำความเข้าใจในแนวทางดังกล่าวต่อหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยงาน ทั้งนี้ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี

(นายดิสทัต โหตระกิตย์)
เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา
มิถุนายน ๒๕๕๘